

De gamle platter fortæller – 49.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabet officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk.

Havtrolden i fjorden

Den dramatiske rejse med Sct. Lucius' hjerneskal fra Rom til Roskilde

I den lange række af fuglekonger i Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab er der kun én præst, nemlig Christian Pram Gad, der opnåede værdigheden i 1843, og hvis platte findes i samlingen på hotel Prindsen.

Christian Pram Gad blev født i 1801 som søn af Elieser Gad, der fra 1823 til 1836 var andenpræst ved Roskilde Domkirke, i hvilket embede han blev afløst af sønnen. Senere blev Pram Gad sognepræst for Stovby-Hornum ved Vejle, hvor han døde i 1874. Han er blevet karakteriseret af biskop Laub, der i 1874 skriver:

"Gad talte uden Veltalenhed, langsomt, til dels standsende, famlende i Udtrykket, men med stor Sikkerhed i Tanke, Dybde og Alvor. Han gør intet på skrømt, hellere langsomt og nølende end halvt."

*

Den gejstlige fuglekonges platte fortjener sin egen historie. Dens motiv er taget fra Roskilde Domkirkes forlængst forsvundne altertavle og viser en kirkens mand, der ved hjælp af Sct. Lucius' kranium bortjager et grumt uhyre i Isefjord, mens to messedrenge læser i den hellige tekst og munke samt krigsfolk spændte ser til.

Roskilde har meget at takke Sct. Lucius for. Da biskop Svend Nordmand omkring 1000-tallet byggede en frådstenskirke i Roskilde som afløser for Harald Blaatands trækirke, ønskede han naturligvis at sikre den en kraftig relikvie og en skytshelgen. Han sendt derfor to domherrer til Rom for at klare sagen.

Det var imidlertid en utrolig mængde relikvier i Vatikanet, så de to udsendinge kunne ikke hitte ud af, hvilken de skulle vælge, eller til hvilken skytshelgen de skulle knytte sig. I deres kvide bad de Gud om hjælp. En af dem faldt umiddelbart derefter i en dyb søvn, og da han vågnede, kunne han fortælle, at Sct. Lucius havde åbenbaret sig for ham og tilbudt at blive Roskilde-kirkens patron. Denne Lucius var i sin tid pave i Rom og henrettedes i år 253 eller 254 efter at have bandlyst romerkejseren Gallus. Han begravedes i Kalixtus-katakomben i Rom, og kort tid efter begyndte der at ske mirakler ved graven, så han ophøjedes til helgen.

Sct. Lucius viste i drømmen domherren, hvordan hans kranium så ud, og han lovede, at han ville gøre Roskilde Domkirke til Danmarks største og mest betydningsfulde. Man må jo erkende, at han absolut har holdt ord.

Snart efter rejste domherrerne ad søvejen hjem med relikvien. Men ved indsejlingen til Isefjord huserede en gruelig havtrolde, der længe have gjort farvandet usikkert. Den krævede en mand af hvert skib, der skulle til Roskilde. Da havtrolden nu forlangte den sædvanlige afgift af domherrerne, holdt de kraniet frem mod den. Ved synet af det hellige hoved udstødte havtrolden et skrækkeligt hyl og forvandlede på stedet til en stor sten. Sådan fortæller sagnet i hvert fald.

*

Efter denne demonstration af sin magt blev den pavelige hovedskal indfattet i ædle metaller og stillet på domkirkens højalter. I 1665 blev kraniet, som viste sig at stamme fra en mand på henvend 60, flyttet til "Kunstkammeret" i København, hvorfra det gik videre til Nationalmuseet, der i 1908 deponerede det i den katolske domkirke i København, og her har det siden haft sin plads.

I det hele taget var kirkerne i sin tid beriget med en velsignelse af relikvier, og rekorden havde Roskilde Graabrødrekirke med omkring 500, deriblandt 12 splinter af Kristi kors, fire stumper af den sten, englenerne væltede fra graven og to totter af apostlen Peters skæg.

- aj.

*

Efterskrift:

I dag hænger skiverne for de nulevende fuglekonger i Restaurant Håndværkeren, mens de afdøde fuglekongers skiver er deponeret på Roskilde Museum. Christian Pram Gads skive indgår i museets særlige afsnit for skiverne og historien omkring Roskilde Fugleskydningsselskab.

*

Ifølge fugleskydningsselskabets arkiver og andre oplysninger på internettet døde Christian Pram Gad i 1877.

*

Det fremgår af artiklen, at Christian Pram Gad, var den eneste præst, der opnåede fuglekongeværdigheden. Sådan er det ikke mere. Med undtagelse af blot en enkelt dag, skulle der gå 150 år før det skete igen. Den 6. juli 1993 opnåede pastor Viggo Kanding samme titel.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 3. marts 1973 og den 20. august 2011